

การบังคับใช้กฎหมายในชั้นพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิด
โดยอาศัยรูปแบบธุรกิจขายตรง : “ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข”

พันตำรวจตรีภักดิ์ พงศ์ สายอุบล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-2722-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I21169287

LAW ENFORCEMENT AT THE STAGE OF INQUIRING OFFICER
CONCERNING CRIME RELATED TO DIRECT SALE :
“A STUDY ON PROBLEMS AND SOLUTIONS”

POL.MAJ. PAKPONG SAI-UBOL

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Economic Law

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-2722-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

โดย

สาขาวิชา

อาจารย์ที่ปรึกษา

การบังคับใช้กฎหมายในชั้นพนักงานสอบสวน
เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยอาศัยรูปแบบธุรกิจ
ขายตรง : "ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข"
พันตำรวจตรีภคพงศ์ สายอุบล
กฎหมายเศรษฐกิจ
รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะนิติศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิตินันท์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมรรวดี อังค์สุวรรณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส)

.....กรรมการ

(อาจารย์ พล.ต.ต.เอกรัตน์ มีปรีชา)

พินิตำรวจตรี ภัคพงศ์ สายอุบล : การบังคับใช้กฎหมายในชั้นพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยอาศัยรูปแบบธุรกิจขายตรง : “ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข” (LAW ENFORCEMENT AT THE STAGE OF INQUIRING OFFICER CONCERNING CRIME RELATED TO DIRECT SALE: “A STUDY ON PROBLEMS AND SOLUTIONS”) อ.ที่ปรึกษา: รศ.วีระพงษ์ บุญโญภาส, 230 หน้า. ISBN 974-17-2722-4

เนื่องจากในปัจจุบัน การกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับ “แชร์ลูกโซ่” ได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วและก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชน วงการธุรกิจและประเทศอย่างมากมายมหาศาล องค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดแชร์ลูกโซ่คือ 1.การหลอกลวงโดยอาศัยปัจจัยทางด้านธุรกิจ 2.ใช้ผลประโยชน์ตอบแทนที่มีมูลค่าสูงเป็นสิ่งล่อในธุรกิจนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการหลอกลวงยอมเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่สังคมนิยม เช่น ธุรกิจน้ำมัน ธุรกิจเพชรพลอย ธุรกิจจัดสรรวันพักผ่อน ธุรกิจการเกษตรและในบรรดาธุรกิจเหล่านี้ ธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรงกำลังได้รับความนิยมมากที่สุดขณะนี้ เพราะถือว่าเป็นอาชีพเสริม ควบคู่ไปกับการประกอบอาชีพหลัก ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งหลังประเทศไทยพบกับวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจเมื่อ พ.ศ.2540 ดังนั้นธุรกิจขายตรงจึงถูกนำมาใช้ในการหลอกลวงเกี่ยวกับแชร์ลูกโซ่ในปัจจุบัน ซึ่งแพร่ขยายออกไปอย่างรวดเร็ว

กลับมาพิจารณาในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทนี้ พบว่าประสบความสำเร็จน้อยมาก อาจมาจากความไม่รู้ของเจ้าพนักงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าพนักงานระดับต้นของกระบวนการยุติธรรมคือ พนักงานสอบสวน ถึงแม้ว่าจะได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปราบปรามแชร์ลูกโซ่ที่แฝงอยู่ในธุรกิจขายตรงก็ตามแต่เจ้าพนักงานก็ยังคงมีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายต่อแชร์ลูกโซ่ประเภทนี้อยู่ ดังนั้นการที่วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เสนอมาตรการสร้างความเข้าใจแก่พนักงานสอบสวนเกี่ยวกับความผิดที่มีลักษณะซับซ้อนในขณะเดียวกันก็เสนอให้มีการเอามาตรการใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ จึงจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายต่ออาชญากรรมประเภทนี้อย่างมาก

สาขาวิชา.....กฎหมายเศรษฐกิจ.....ลายมือชื่อนิสิต.....
ปีการศึกษา.....2545.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4286097434 : MAJOR ECONOMIC LAW

KEY WORD : DIRECT SALE / CHAIN SHARE

PAKPONG SAI-UBOL, POL.MAJ. : LAW ENFORCEMENT AT THE STAGE OF INQUIRING OFFICER CONCERNING CRIME RELATED TO DIRECT SALE : "A STUDY ON PROBLEMS AND SOLUTIONS". THESIS ADVISOR: ASSOC.PROF. VIRAPHONG BOONYOBHAS, 230 pp. ISBN 974-17-2722-4.

As the matter of fact offenses of "Chain Share" at present are rapidly developed and these kind of offenses cause tremendous damages to citizens, business sectors and country. The important factors of chain share offenses are 1. Fraud by using business information 2. Induce people by using large amount of income. However, businesses that use for frauding are changed by various circumstances such as oil business, jewelly business, time-sharing business, argiculture business especially direct sale and market business this kind of business is popular as part-time career beside having there own career which are very necessary for economic crisis in Thailand in the year of B.E. 2540. By these reasons direct sale and direct market is used for chain share frauding and also largely expand in this business

Considering for law enforcement on this kind of offenses it can be said that successful of enforcement is rather fail. This might be come frome ignorance of law enforcers especially the first agency of criminal justice agencies which is investigating officer. Even, Thailand just has new legal provision which is "Act of Direct Sale and Direct Market B.E. 2545" which has main purpose for suppressing chain share by using direct sale and direct market for frauding but law-enforcers still have problem to enforce this kind of offense. So this thesis focuses on presenting the new measures which include measure of training law enforcers and using new legal measure which is suitable for this kind of Economic Crime for effeciency of law enforcement.

Field of study.....ECONOMIC LAW.... Student's signature..... Pol. Maj. Pakpong S
Academic year.....2002..... Advisor's signature..... V. Boonyobhas

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงถึงจุดหมายปลายทางดังที่มุ่งหวังได้ ผู้เขียนขอกล่าวถึงบุคคลและผู้มีพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในครั้งนี้ของผู้เขียนก็คือ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ท่านแรก คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมราวดี อังค์สุวรรณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ความเมตตาแก่ผู้เขียนในปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในระหว่างทำวิทยานิพนธ์ ท่านต่อมา คือ พณศาสตราจารย์เอกรัตน์ มีปรีชา ผู้ช่วยผู้อำนวยการตรวจสอบสวนกลาง ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาที่ได้เกียรติมาเป็นกรรมการสอบ และได้เสนอแนะแก้ไขแนะนำข้อมูลต่าง ๆ ในการประกอบข้อมูลวิทยานิพนธ์ และท่านสุดท้ายที่ขาดไม่ได้ก็คือท่านรองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญญะภาส หรือที่ลูกศิษย์ที่คุ้นเคยเรียกในนามอาจารย์ป้อม หรือพ่อ ซึ่งผู้เขียนมีอาจะลืมบุญคุณของอาจารย์ท่านนี้ได้ตลอดชีวิต เพราะหากขาดจากอาจารย์ป้อมในวันนั้นที่มาราบเท้าเพื่อปรึกษาการเขียนในวันนั้นแล้ว ในวันนี้คงจะไม่มีโอกาสได้ดำเนินการและนำการสอบวิทยานิพนธ์ให้แล้วเสร็จลุล่วงไปได้ในวันนี้ ซึ่งลูกศิษย์คนนี้ขอสัญญาด้วยหัวใจว่าจะไม่ลืมบุญคุณของอาจารย์ตลอดชีวิต และที่ลืมไม่ได้เช่นกัน ก็คือ เจ้าหน้าที่ของหลักสูตรและของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ นั่นคือ คุณหนูชอุณเฒ และรวมถึงพี่สาวที่แสนน่ารักและใจดี คือ พี่สุวรรณนา (เจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษา) ที่ทุกครั้งพี่เจอก็จะสอบถามทักทายเป็นห่วงเป็นใยและเข้ามาช่วยเหลือทุกครั้ง ซึ่งเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา และพี่ผาสุข (เจ้าหน้าที่ห้องทะเบียน) ที่ได้ช่วยเหลือในเรื่องเอกสารและการพิมพ์ต่าง ๆ รวมถึงเพื่อน ๆ กฎหมายเศรษฐกิจรุ่น 2 ที่จบการศึกษาไปแล้วทุกคนที่เคยช่วยเหลือ ผู้เขียนในระหว่างเรียน โดยเฉพาะน้องดวงใจ สิริสุนทร, พี่บุญนำ, นะวัน ฯลฯ

สุดท้ายนี้ที่จะต้องกล่าวถึง คือ ครอบครัวสายอุบล พันตำรวจเอก (พิเศษ) ชัยรัตน์ สายอุบล น้องสาว นางสาวรัชนิภา สายอุบล ที่ยังอยู่คู่กับครอบครัวและขอส่งจิตถึงผู้ล่วงลับไปแล้ว คือ คุณแม่อาจารย์ผานิดา สายอุบล และพี่ชาย ร้อยเอกเอกพงศ์ สายอุบล ซึ่งเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจและกำลังใจของผู้เขียนตลอดมา รวมถึงเธอคนนั้น (ธีรพันธ์ วิมลรัตน์) ผู้ซึ่งคอยเคียงข้างเป็นห่วงเป็นใยและให้กำลังใจแก่ผู้เขียนเสมอมา ทำให้มีกำลังใจต่อสู้ต่อไปจนถึงเส้นชัยที่หวังไว้ในที่สุด

พันตำรวจตรี ภัคพงศ์ สายอุบล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.4 สมมุติฐานของการวิจัย.....	4
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 ความเป็นมา ความหมาย และลักษณะของธุรกิจขายตรง.....	6
2.1 ประวัติและความเป็นมาของธุรกิจขายตรง.....	9
2.2 รูปแบบของการประกอบธุรกิจขายตรง.....	12
2.3 การจัดแผนการเพื่อดำเนินการขายตรง.....	13
2.4 วิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของการประกอบธุรกิจขายตรง.....	23
บทที่ 3 ธุรกิจผิดกฎหมายที่แอบแฝงอยู่ในธุรกิจขายตรง กับกฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายของประเทศไทย.....	27
3.1 ปัญหาการกระทำความผิดที่เกิดจากการขายตรง.....	30
3.2 ความแตกต่างระหว่างแผนการขายตรงแบบหลายชั้นกับแผนการขายแบบปิรามิด.....	44
3.3 มาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการขายตรงในประเทศไทย.....	51
3.4 มาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการขายตรงในประเทศสหรัฐอเมริกา.....	68

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5 กฎหมายของประเทศไทยที่ใช้บังคับกับการกระทำความผิด ที่แอบแฝงในธุรกิจขายตรง.....	87
3.6 มาตรการในส่วนขอโทษที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน.....	116
3.7 มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง (Civil Forfeiture).....	117
3.8 มาตรการทางด้านกฎหมาย วิธีพิจารณาและพยาน หลักฐาน.....	118
3.9 การลงโทษเพื่อชดเชยสังคม (Community Service).....	119
3.10 มาตรการแจ้งผู้เสียหาย (Notice to Victim).....	120
3.11 การคุมประพฤตินิติบุคคล (Corporat Probation).....	120
3.12 มาตรการคุ้มครองสังคม โดยใช้วิธีการเพื่อความ ปลอดภัย.....	120
บทที่ 4 การบังคับใช้กฎหมายในชั้นพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับการ กระทำความผิด โดยอาศัยรูปแบบของธุรกิจขายตรง.....	122
4.1 กรณีศึกษาการหลอกลวงเกี่ยวกับแชร์ลูกโซ่ โดยแอบแฝง ธุรกิจขายตรง และรูปแบบอื่น ๆ	125
4.2 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในส่วนองค์กรในกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา.....	129
4.3 ปัญหาทางด้านสังคมและลักษณะเฉพาะของอาชญากรรม ทางเศรษฐกิจ.....	133
4.4 หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่บังคับใช้กฎหมายต่อ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ.....	134
4.5 มาตรการและหลักการปฏิบัติการสืบสวนของกองบังคับการ สืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ.....	146
4.6 วิเคราะห์มาตรการบังคับใช้กฎหมายต่อปัญหาอาชญากรรม ทางเศรษฐกิจ.....	152
4.7 มาตรการด้านกฎหมายวิธีสบัญญัติ.....	166

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	169
5.1 บทสรุป.....	169
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	178
รายการอ้างอิง.....	186
ภาคผนวก.....	191
ประวัติผู้เขียน.....	230